

Juhász Róbert: Egy vetélkedő elé

Egy nemzet jövőjét leginkább dolgos hétköznapijai határozzák meg, de jellemző a nemzetre, hogy mit és hogyan ünnepelnek meg az emberek, mit ragadnak meg múltjukból, hogy felmutassák a jövődönök.

Népünk legnagyobb ünnepének a felszabadulás évfordulóját tartja. Ez koronázza tavaszi forradalmi ünnepeinek sorát. Most is, bár még csak a 29. évforduló előtt állunk, országszerte folyik a készülődés a 30. évfordulóra. Népfrentbizottságok egész sora tárgyalta meg már elképzeléseit, hogyan is emlékezhetnek meg méltóan — az alkotó, szocialista hazafiság szellemében — erről a szép születésnapról. Sokféle és sokféle tervet dédelgetnek, helyieket, országosakat egyaránt, de itt és most hadd szóljunk csak egyről részletesebben.

A Hazafias Népfrent, a Művelődésügyi Minisztérium és a Magyar Televízió felszabadulásunk 30. évfordulója tiszteletére a TV által sugárzott országos vetélkedőt tervez, illetve kezdeményez. Az elképzelések szerint a 11 adásból álló sorozat 1974. áprilisának első felében indul és 1975. április 4-én fejeződik be. Az esetenként 120 perces időtartamra tervezett adás — élő, egyenes és nyilvános formában kapcsolja majd össze a TV stúdióját esetenként két vidéki helyszínnel.

A vetélkedő négy tanárképző főiskolánk (Eger, Nyiregyháza, Pécs és Szeged) csapatai között folyik majd. A csapatok mindegyikének öt városból álló útvonalat, egy országrészt kell bejárnia, pontosabban: ezek ismeretéből kell felkészülnie, ezekben a városokban, ezekkel a városokkal együtt kell versenyeznie. A játék tíz adásában így húsz magyar város szerepel, lényegében reprezentálva az ország legjelentősebb tájegységeit. A döntő, a 11. adás Budapesten lesz, mind a négy csapat együttes részvételével. A főiskolák „anyavárosai” természetesen nem szerepelnek a versenyben, biztosak vagyunk azonban, hogy a szurkolók táborában ott lesznek, legalább akkora izgalommal, mint a közvetlenül képviselt városok, hisz a jól, a jobban vagy legjobban szereplő főiskolai csapat az anyaváros színeit is diadalra viszi.

Mielőtt továbbmennénk az elképzelések ismertetésében, válaszoljunk két kérdésre: miért éppen városok? miért éppen főiskolai csapatok?

A városiasodás a felszabadulás óta eltelt időszak egyik legjellemzőbb folyamata. Hazánk gazdasági és társadalmi életében egyre nagyobb jelentőséget nyernek a városok. Nyolevankét vidéki városunkban él a lakosság mintegy 30 százaléka, ide koncentrálódik a munkásosztály csaknem fele — meghatározó szerepet töltve be már pusztán jelenlétével is a város politikai életében. A városok fontos gazdasági, politikai, kulturális központok. A termelés vezető ágazata — az ipar s. főleg a nagyipar — a városokba települt. Itt találhatóak a különböző — esetenként regionális — irányító szervek, igazgatási hivatalok, a kultúra ápolásának és terjesztésének

magasabb fokozatú intézményei, fórumai. Kereskedelmi, közlekedési és egészségügyi szempontból is középpontjai környezetüknek. A városi életnek az a sokszínűsége, gazdagsága már önmagában is a közelet centrumává teszi őket. Fejlődésük, helyzetük nagymértékben befolyásolja, sok tekintetben meghatározza a vonzási körzetükben levő községek, települések életét, létkörülményeit. Aki megismeri a városokat, nagyon sokat tud már az országról is.

S hogy miért a tanárképző főiskolák csapatai? Köztudomású, hogy a párt irányításával, a Központi Bizottság 1972. novemberi határozatának megfelelően országos felmérés zajlott le a közművelődés helyzetéről, tennivalóinkról. Ebben a munkában a Hazafias Népfront is részt vett. Másokkal együtt — sok egyéb mellett — arra a következtetésre jutottak, hogy a diákságot és az értelmiséget az eddigieknél jobban kell bekapcsolni a közművelődésbe. Ennek érdekében nagy gondot kell fordítani az egyetemek, főiskolák kulturális életének fejlesztésére, városuk, vidékük közművelődésbe való beépítésére. Valamennyi egyetemen és főiskolán meg kell oldani a közművelődési munkára való felkészítést, hisz ez az értelmiségi hivatásra való nevelés fontos eleme. Nos, úgy gondoljuk, ez a nemes vetélkedés példát is, módot is ad arra, hogyan közelítsünk ehhez a célhoz.

Ezek után térjünk vissza felszabadulási vetélkedőnkhez. Az egyes játékokban minden alkalommal két főiskolai csapat s velük együtt két város kerül „szembe” egymással. S bár a teljes játéksorozat a négy főiskolai csapat között folyik, a rendező szervek az egyes városokat s azok lakosait is szeretnék érdekeltté tenni úgy, hogy minden játék egyúttal külön verseny legyen az éppen szereplő két város között is. A főiskolai csapatok csakis a városok kollektív és aktív segítségével érhetnek el jó eredményt; s a város is csak akkor „győzhet”, ha a nála vendégszereplő főiskolai csapat sikeresebbnek, felkészültebbnek bizonyul ellenfelénél, s ez nagyrészt a vendéglátó város intézményein, közösségein, lakosságán múlik.

A főiskolákat minden játékban négy hallgatóból álló csapat képviseli. Ezek a csapatok vetélkedőnként változnak, tehát a főiskolák „versenyzőkerete” húsz hallgató. Ehhez jön még hozzá a huszonegyedik, a „csapatkapitány”, aki minden fordulóban ott van csapata mellett. A főiskolák egyes csapataikat úgy állítják össze, hogy azokban a legkülönbözőbb szakok képviseltessék magukat, mindig az éppen soron lévő város és környéke jellegzetességeinek megfelelően. Figyelembe veszik azt is, hogy a csapattagok — amennyiben erre lehetőség van — szülőföldjükhöz közel, esetleg éppen szülővárosukban versenyezzenek, rációval arra a régi hiedelemre, hogy senki sem lehet próféta a saját hazájában.

A városokban — elvben — bárki szerepelhet a játék folyamán. Az viszont ugyancsak természetes, hogy a városi közösségek magját elsősorban a honismereti-, múzeumbarát-, krónikairó- stb. körök alkothatják.

Nyolcvankét városból kellett huszat kiválasztani a vetélkedőhöz. Ez sem könnyű munka. A cél az, hogy ez a húsz város legalább hozzávetőlegesen reprezentálja hazánk tájegységeit; szerepeljenek közöttük nagyobbak, kisebbek egyaránt; lehetőleg változatos legyen a karakterük; a városok párosítása során ne keletkezzenek nagy aránytalanságok; a négy főiskola saját „beiskolázási körzetéből” kapja a maga öt városát, s mindegyik főiskola találkozhat a játék folyamán a másik hárommal — legalább egyszer.

Nyilván sokakat érdekel, melyek is lesznek azok a városok, amelyekkel e nemes vetélkedés során közelebről megismerkedhetnek az ország lakói. A főiskolákkal egyetértésben kialakult javaslat szerint föltehetően

a következők: Gyöngyös, Salgótarján, Jászberény, Esztergom és Tatabánya. Ezeket az egri főiskolások mutajták be. A nyíregyháziak a következő városokat szemelték ki maguknak: Nyírbátor, Debrecen vagy Hajdúböszörmény¹, Sárospatak, Szolnok és Cegléd. A pécsiek Kőszeggel, Veszprémmel, Zalaegerszeggel, Kaposvárral és Nagykanizsával ismerkednek, illetve ismertetik meg az ország népét a vetélkedő során. A szegedi főiskola érdekeltségi területéről Baját, Békéscsabát, Hódmezővásárhelyet, Kecskemétet és Dunaújvárost választotta ki.

Nagyon reméljük, hogy a műsor eléri a célját. *Játékos, szórakoztató keretek között bemutatja a mai Magyarországot — elsősorban szabad életünk három évtizedének eredményei tükrében.* Változatos, gazdag körkép tárul majd a televízió nézői elé: ilyen az ország, amelyben élünk, ilyenek a városaink, tájaink, azok lakói, ilyenek az értékeink, ezek a gondjaink. Innen indultunk, ide érkezünk, erre vezet utunk.

Ahhoz, hogy ezt a célt elérjük, hogy a kép minél igazabb, teljesebb, színesebb s egyben jövőt sejtető is legyen, a csapatoknak nagyon alaposan fel kell készülniük, minden támogatást meg kell kapniuk azoktól a városoktól, amelyet be akarnak mutatni. Meg kell ismerkedniük az adott várossal és környékével, múltjával és jelenével, intézményeivel és lakóival. A feladat harminc esztendő története, a mához és egy kicsit a holnaphoz is kötvé. S a történet szót a teljességben kell értelmezni. Beletartozik a munkásmozgalom, az ipar, a mezőgazdaság, a művészetek és az irodalom, a néprajz és a népművészet, a földrajz, a növény- és az állatvilág, a nevezetes emberek és közösségek — a múltból és a jelenből is. Igazi honismereti feladat!

A játékot kollektív jellegűnek tervezzük, számítva annak aktivizáló, mozgósító hatására. Ezért összekapcsoljuk mindazokkal az akciókkal és feladatokkal, amelyek a honismereti mozgalom, az olvasómozgalom, a környezetvédelem, a komplexen értelmezett várospolitika előtt állnak. Egyeztetjük elképzeléseinket az illetékes állami és társadalmi szervekkel — beépítve mindezt a közművelődés országos terveibe, elképzeléseibe.

A vetélkedő szeretne formájában is újat nyújtani s elszakadni a korábbi évek sablonjaitól. A túlfeszített s néha már egészségtelen versengés helyett mind a tizenegy estén kellemes klubösszejövetelre várjuk az ország millióit. Ennek megfelelően nem is szándékozunk hagyományosan pontozni. A zsüri inkább csak értékelni fog, véleményt mond a látottakról-hallottakról. A döntést — föltehetően a technika igénybevételével — a nézőkre bizzuk.

Úgy gondoljuk: így helyes ez. Hisz a győztes tulajdonképpen a haza, az ország dolgos népe, amelyik három évtized alatt maradandót alkotott nemcsak abban a húsz városban, amelyet bemutatunk, hanem szerte az országban. S a felmutatott eredményekből erőt meríthet mindenki; a következő évszázadok is, melynek csak kezdete ez a felejthetetlen három évtized. Mert amit felmutatunk, a jövőnek mutatjuk fel — s a mának is természetesen — tanulságul.

Induljon hát ez a szép vetélkedő, vagy ha már elindult, mire ezek a sorok megjelennek: akkor jó folytatást! Érezze magát mindenki itthon és jól ezeken az országos klubesteken! Érezzük jól magunkat szabad hazánkban, de tegyünk is ezért, mint ahogy tettünk az első három évtizedben.

¹ Azóta eldőlt, hogy Hajdúböszörmény lép sorompóba. Időközben kialakult a vetélkedő színhelyeinek végleges sorrendje és párosítása is. Ld. a 77. lapon. (Szerk.)